

Soare Angelica Larisa

**Auxiliar curricular
pentru pregătirea
examenului de
bacalaureat**

Idei-ancoră în construirea eseului structurat

Recuperarea pierderilor în învățare

Genul liric

Pitești

Aprilie 2025

Cuprins

I.	Romantismul	
1.	Mihai Eminescu , <i>Luceafărul</i>	3
II.	Simbolismul	
2.	George Bacovia, <i>Plumb</i>	5
III.	Modernismul	
3.	Tudor Arghezi, <i>Flori de mucigai</i>	7
4.	Lucian Blaga , <i>Eu nu strives corola de minuni a lumii</i>	9
5.	Ion Barbu, <i>Riga Crypto și lapona Enigel</i>	11
IV.	Tradiționalismul	
6.	Ion Pillat , <i>Aci sosi pe vremuri</i>	15
V.	Neomodernismul	
7.	Nichita Stănescu, <i>Leoaică tânără, iubirea</i>	17

1. Mihai Eminescu

Luceafărul

-poem romantic, filozofic, alegoric

Introducere

„Luceafărul” este considerat cel mai important poem romantic al literaturii române, fiind o sinteză a viziunii eminesciene asupra iubirii, cunoașterii și destinului omului de geniu. Publicată în 1883, creația reflectă influențele filozofice kantiene și schopenhaueriene, ilustrând contrastul dintre ideal și realitate.

Încadrarea în romantism

- Tema geniului neînțeles, condamnat la singurătate.
- Prezența motivelor cosmice și a iubirii imposibile.
- Atmosfera visului și interferența genurilor

Geneza

- Basmul popular românesc Fata în grădina de aur, cules de folcloritul german Richard Kunisch și cu care Eminescu intră în contact în timpul studiilor din străinătate
- Mitul zburătorului valorificat în Tabloul I prin visul fetei de împărat
- Filozofia lui Schopenhauer privind opoziția dintre omul comun(egoist,superficial) și omul de geniu (profund, capabil de sacrificiu)
- Filozofia indiană – Imnul creației , mitologia greacă (hyperion) și cea creștină (titlul poemului

Tema – este un poem alegoric cu puternice accente filozofice pe tema omului de geniu si al destinului nefericit al acestuia într-o societate superficială. Referitor la semnificații poetul însuși spunea ” Aceasta este povestea, iar înțelesul ce i-am da teste că dacă geniu nu cunoaște moarte și numele său scapă de noaptea uitării, pe altă parte aici pe pământ el nici e capabil de a fericii pe cineva, nici de a fi fericit. El n-are moarte , dar n-are nici noroc.”

- O alta interpretare îi aparține lui Tudor Vianu - lirica măștilor (în spatele fiecărui personaj se află poetul care s-a imănat pe sine în mai multe

ipostaze – de bărbat îndrăgostit – Cătălin, de ființă superioară – Hyperion, de muritor care aspiră la cunoaștere – Cătălina, de forță universal – Demiurg.

Structura

- 98 de catrene și patru tablouri în care cele două planuri ale existenței (uman-terestru și universal-cosmic) fie merg separat fie se intersectează pe parcursul lor.
- Tabloul I prezintă poveste afantastică de iubire dintre două ființe ce aparțin unor lumi doferite, deci o iubire impozobilă
- Tabloul al II-lea prezintă povestea de iubire dintre două ființe ce aparțin aceleiași lumi, deci o iubire compatibilă
- Tabloul al III-lea prezintă călătoria intergalactică a lui Hyperion către Demiurg pentru a-I cere să fie dezlegat de nemurire.

Comentarea a două imagini relevante

- **„Cobori în jos, luceafăr blând, / Alunecând pe-o rază”** – reprezintă încercarea Luceafărului de a intra în lumea muritorilor, sugerând sacrificiul și dorința de a se apropia de iubire. Metafora „alunecând pe-o rază” sugerează natura sa nepământească și imposibilitatea de a aparține lumii terestre.
- **„Trăind în cercul vostru strâmt, / Norocul vă petrece”** – exprimă opoziția fundamentală dintre omul obișnuit, limitat la destinul său terestru, și Hyperion, ființă superioară condamnată la eternitate și inaccesibilitate.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Alternanța planului cosmic și terestru** – Poezia este structurată pe două planuri: unul cosmic, reprezentat de Hyperion și aspirația sa spre absolut, și unul terestru, ilustrat de iubirea efemeră dintre Cătălina și Cătălin. Acest contrast subliniază inadecvarea geniului în lumea oamenilor.
- **Simbolismul numelui Hyperion** – Numele protagonistului provine din mitologia greacă, fiind asociat cu lumina și măreția. Acest simbolism accentuează ideea superiorității sale și a destinului solitar.

Concluzie

„Luceafărul” rămâne o capodoperă a literaturii române prin complexitatea sa filozofică și stilistică, ilustrând ideea inadaptabilității geniului la viața comună și explorând contrastul dintre ideal și realitate. Poemul demonstrează forța creatoare a lui Eminescu și influența romantismului european asupra viziunii sale poetice.

2.– George Bacovia

Plumb

- poezie simbolistă -

Introducere

George Bacovia este unul dintre cei mai importanți poeți simbolști români, iar poezia "Plumb" face parte din volumul de debut cu același titlu, publicat în 1916 și este reprezentativă pentru lirica sa, ilustrând stările sufletești apăsătoare printr-un limbaj simbolic și o atmosferă sumbră.

Încadrarea în simbolism

- Utilizarea simbolurilor sugestive (plumbul ca greutate sufletească, moarte, singurătate).
- Muzicalitatea versurilor, repetițiile și sinestezii specifice simbolismului.
- Tema și stări poetice specifice
- Principiul corespondenței dintre planul exterior și cel interior

Tema

Condiția nefericită a eului liric într-o societate superficială, incapabilă să aprecieze adevăratele valori.

Titlul

Simbolul plumb are corespondent în natură metalul ale cărui caracteristici sugerează stări sufletești

-greutatea metalului – apăsarea sufletească

-maleabilitatea metalului – instabilitatea psihică, spleenul

-culoarea cenușie – monotonia existențială

-sonoritatea surdă a cuvântului – o vocala între patru consoane – izolarea definitivă, fără posibilitate de evadare

Structura

*Două catrene aflate în relație de corespondență - primul sugerează spațiul poetic exterior, care poate fi societatea, odaia sau propriul suflet, iar al doilea spațiul poetic interior, prin prezența sintagmei *amorul meu*

Lirismul subiectiv se manifestă prin prezența în text a eului liric dat de mărcile lexico-gramaticale ale verbelor și pronumelor la persoana I (*meu, am început, să strig*)

Comentarea a două imagini relevante

- "Stam singur lângă mort..." – sugerează izolare și absența speranței. Iubirea nu este un sentiment înălțător, ci dimpotrivă, provoacă disperare și prăbușire sufletească definitivă.
- "Dormeau adânc sicriile de plumb" – imaginea somnului etern ca simbol al morții definitive.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Repetiția** accentuează senzația de apăsare sufletească.
- **Cromatică sumbră** (plumb, negru, rece) construiește atmosfera apăsătoare.
-

Concluzie, „Plumb” rămâne o capodoperă a simbolismului românesc, ilustrând starea de înstrăinare și disperare.

3.– Tudor Arghezi

Flori de mucigai

- artă poetică modernistă -

Introducere

Tudor Arghezi este unul dintre cei mai importanți poeți moderniști ai literaturii române, iar volumul „Flori de mucigai” exemplifică estetica urâtului, prin care autorul explorează realitățile dure ale vieții. Poezia reflectă o viziune artistică originală, în care frumusețea poate fi descoperită chiar și în cele mai întunecate aspecte ale existenței umane.

Încadrarea în modernism

- Abordarea directă a unor teme tabu, precum suferința și marginalizarea.
- Inovații stilistice prin utilizarea unui limbaj dur și a unui ritm neconvențional.
- Caracterul de artă poetică
- Cultivarea versului liber
- Estetica urâtului care îl consacră pe autor drept revoluționar al limbajului poetic modern

Tema

Poezia este o artă poetică modernistă care exprimă efortul creator al artistului pentru un produs spiritual și consecințele pe care acesta îl are în planul sensibilității

Lirismul subiectiv se manifestă prin prezența în text a mărcilor lexico-gramaticale ale verbelor și pronumelor la persoana I (am scris, mă,)

Titlul este un oximoron prin alăturarea florilor ca simbol al vieții cu mucigaiul ca simbol al putreziciunii și degradării. Se creează astfel o imagine contradictorie a lumii, în care urâtul și frumosul sunt doar ipostaze ale existenței.

Structura

- Două strofe inegale(prima 16 versuri, iar a doua petru) corespunzătoare celor două secvențe licirce, una exprimând crezul artistic arghezia, iar a doua neputința artistului de a crea în condiții vitrege

Comentarea a două imagini relevante

- **„Le-am scris cu unghia pe tencuială”** – Această imagine sugerează suferința extremă a creatorului, care nu are alte mijloace de exprimare decât propriul corp. Scrisul devine un gest de sacrificiu, dar și de disperare, marcând ideea că poezia se naște din suferință.
- **„sau nu o mai am cunoscut”** -este un procedeu stilistic inovator , o perturbare a topicii tradiționale care l-a consacrat pe Tudor Arghezi drept un ”innovator al limbajului

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Limbajul dur și frust** – Poezia se remarcă printr-un stil neconvențional, cu termeni aspri și imagini crude, menite să reflecte realitatea dură a vieții marginalizaților. Prin această abordare, Arghezi creează un contrast puternic între conținut și formă.
- **Versificația neregulată** – Structura liberă a versurilor intensifică dramatismul poeziei, rupând tiparele clasice ale poeziei tradiționale. Această libertate formală subliniază autenticitatea trăirilor exprimate.

Concluzie

„Flori de mucigai” este o capodoperă a poeziei moderniste românești, în care Tudor Arghezi demonstrează că arta poate transcende suferința și că frumusețea poate fi descoperită chiar și în cele mai neașteptate locuri. Prin stilul său inovator și viziunea sa profund umană, poetul reușește să creeze o operă de o mare forță expresivă, care rămâne relevantă și astăzi.

4. Lucian Blaga

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

-artă poetică modernistă-

Introducere

Lucian Blaga este unul dintre cei mai importanți poeți filozofi ai literaturii române, iar poezia „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” reprezintă un adevărat manifest al viziunii sale asupra cunoașterii și misterului existențial. Publicată în volumul „Poemele luminii” (1919), creația aparține expresionismului și reflectă o perspectivă profund subiectivă asupra lumii.

Context Valoarea incontestabilă a liricii lui Lucian Blaga ține în îmbinarea de mare profunzime a poeziei cu filozofia. În concepția poetului -filozof, cunoașterea este de două tipuri

- Cunoaștere paradisiacă, de tip logic, rațional care constă în încercarea de descifrare a misterelor lumii, proprie oamenilor de știință
- Cunoaștere luciferică, care constă în atitudinea de protecție a misterelor, proprie artiștilor

Încadrarea în expresionism

- Cultivarea misterului ca formă de cunoaștere superioară.
- Utilizarea imaginilor grandioase și a metaforelor revelatorii pentru a reda viziunea artistică a poetului.
- Prezența metaforelor revelatorii

Tema

Poezia este o artă poetică modernistă pe tema raportului eului cu universul și atitudinea poetică în fața marilor taine ale universului

Lirismul, ca în orice artă poetică este subiectiv, eul liric fiind prezent în text prin mărcile lexico-gramaticale ale verbelor și pronomelor la persoana I (*eu, nu strives, nu ucid, mea*)

Comentarea a două imagini relevante

- **„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”** – Metafora centrală a poeziei sugerează refuzul poetului de a explica rațional misterul existenței. Spre deosebire de oamenii de știință, care „ucid” misterul prin raționalizare, poetul preferă să-l păstreze și să-l amplifice. Corola reprezintă frumusețea universului, iar „a nu o strivi” înseamnă a respecta farmecul inefabil al lumii.
- **„Lumina altora sugrumă vraja nepătrunsului ascuns în adâncimi de întuneric”** – Această imagine evidențiază opoziția dintre două tipuri de cunoaștere: una rațională, care distruge farmecul tainic al existenței, și una intuitivă, care protejează misterul. Blaga susține că poezia și arta contribuie la păstrarea miracolului lumii.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Simbolismul luminii** – Lumina este un motiv central în poezie, având o dublă semnificație: pe de o parte, este asociată cu rațiunea și cunoașterea științifică, care distrug misterul, iar pe de altă parte, este simbolul revelației poetice, care înfrumusețează realitatea.
- **Versificația liberă și ritmul interior** – Poezia nu respectă tiparele clasice ale versificației, având un ritm liber și un flux de idei care curg firesc, accentuând caracterul reflexiv al textului. Această structură subliniază stilul filozofic al poetului și caracterul solemn al ideilor exprimate.

Concluzie

„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” este un poem definitoriu pentru viziunea artistică a lui Lucian Blaga. Prin refuzul de a limita misterul existenței la simple explicații raționale, poetul propune o formă de cunoaștere poetică, bazată pe intuiție și sensibilitate. Poezia rămâne un exemplu emblematic al expresionismului românesc, ilustrând viziunea inedită a autorului asupra relației dintre om, cunoaștere și univers.

5. Ion Barbu

Riga Crypto și Iapona Enigel

- poem modernist, alegoric -

Introducere

Pe numele său adevărat Dan Barbilian, a fost un strălucit matematician care a început să scrie poezie pentru a-i demonstra bunului său prieten Tudor Vianu că și un matematician poate fi poet. Rezultatul a fost o poezie criptică și ermetică, după cum însuși poetul afirma ” Pentru mine, poezia este o prelungire a geometriei ”

Încadrarea în modernism

Poemul *Riga Crypto și Iapona Enigel* subintitulat de autor ”baladă” aparține modernismului, curent literar definit prin complexitate stilistică, simbolism, ermetism și inovație. Ion Barbu, poet de factură ermetică, creează o poezie intelectualizată, bazată pe alegorii și simboluri. Acest poem face parte din etapa baladică-orientală a creației sale, având influențe din folclor, dar fiind totodată un text profund filosofic.

Tema

Tema principală a poemului este conflictul dintre stagnare și evoluție spirituală macată în povestea de iubire imposibilă dintre două ființe incompatibile, prezentate în spirit modernist ca făcând parte din regnuri diferite, tocmai pentru a sublinia această incompatibilitate.

Titlul introduce cele două personaje esențiale și sugerează contrastul dintre ele. . Riga Crypto simbolizează ființa care refuză dezvoltarea, rămânând captivă în instincte și limitări, pe când Enigel reprezintă aspirația spre absolut.

Structura poemului este narativă, organizată în strofe ample, cu o desfășurare de tip poveste, având un fir epic clar: întâlnirea, dialogul și deznodământul tragic. Formula aleasă de autor este de ”poveste în ramă” sau ”poveste în poveste”. În cadrul unei nunți umane, împlinite, este spusă povestea lui Enigel și Crypto, sub forma unui cântec bătrânesc de nuntă.

Particularități de construcție

Poemul este o alegorie construită pe un contrast fundamental între două lumi: una vegetală, reprezentată de Riga Crypto, și una umană, simbolizată de lapona Enigel. Structura este narativă, având o dimensiune de basm, dar și una lirică, deoarece exprimă un mesaj profund despre incompatibilitatea dintre două existențe. Barbu utilizează simboluri puternice – soarele, nordul, umbra – pentru a ilustra ideea de evoluție spirituală versus stagnare. Limbajul este încărcat de sensuri metaforice, iar ritmul și rima conferă poeziei o muzicalitate specifică.

Comentarea a două idei poetice relevante

*Prima idee centrală a poeziei este opoziția dintre stagnare și aspirație spre cunoaștere. Riga Crypto, un rege-„ciupercă”, trăiește în umbră, incapabil să urmeze dorința Enigelei de a se apropia de soare. Această dualitate simbolizează limitele naturii umane: unii rămân în inerție, în timp ce alții caută iluminarea.

*A doua idee poetică relevantă este imposibilitatea iubirii dintre cele două personaje din cauza diferențelor fundamentale de esență. Enigel, ființă umană, aspiră la lumină și cunoaștere, în timp ce Crypto, fiind parte a lumii vegetale, nu se poate ridica din întuneric. Astfel, povestea devine o alegorie a destinului uman, unde doar cei pregătiți pentru evoluție pot accede la un nivel superior de existență.

Concluzie

Riga Crypto și lapona Enigel este o poezie modernistă complexă, ce îmbină simboluri profunde și o construcție narativă de inspirație folclorică. Ion Barbu reușește să creeze o alegorie despre incompatibilitatea între stagnare și aspirație, într-o formă poetică de o mare valoare artistică.

6.– Nichita Stănescu

Leoaica tânără, iubirea

- poezie neomodernistă-

Generația '60

Introducere

Poezia „Leoaica tânără, iubirea” de Nichita Stănescu aparține liricii moderniste și surprinde experiența copleșitoare a iubirii ca forță revelatoare.

Viziunea despre lume a autorului este una neomodernistă prin emoția, trăirea profundă a sentimentelor și sensibilitate profundă, asemănătoare cu cea romantică. Inovatoare este însă viziunea exuberantă a eului îndrăgostit asupra lumii.

Încadrarea în modernism

- Viziunea inedită asupra iubirii, care transformă și intensifică realitatea interioară.
- Utilizarea metaforelor surprinzătoare și a versului liber.
- Ține de neomodernism prin concretizarea abstractului (iubirea-sentiment abstract- asociată cu leoaica- element concret) și prin amplificarea simțurilor: atingere, auz, văz.

Tema o constituie consecințele pe care iubirea le are asupra raportului eului poetic cu lumea exterioară și cu sinele totodată, năvălind ca un animal de pradă în spațiul sensibilității poetice.

Titlul este exprimat printr-o metafora în care imaginea sugerează extazul poetic la apariția neașteptată a iubirii, văzute sub forma unui animal de pradă agresiv, „leoaica tânără”, explicată chiar de poet prin apozitia „iubirea”.

Poezia este structurată chiar de către Nichita în trei secvențe lirice inegale, corespunzătoare celor trei strofe.

Comentarea a două imagini relevante

- „Leoaica tânără, iubirea, mi-a sărit în față” – imaginea iubirii ca forță imprevizibilă, copleșitoare.
- „Mi-am dus mâna la sprânceană,/la tâmplă și la bărbie/dar mâna nu le mai știe” – reflectă impactul transformator al iubirii asupra conștiinței poetului.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Metafora leoaicei**, ce personifică iubirea ca o ființă sălbatică, dominatoare care pătrunde în spațiul sensibilității cu un efect devorator
- **Limbajul dinamic**, cu imagini surprinzătoare ce sugerează metamorfoza interioară, dar și exterioară. Lumea întreagă se reordonează (*Și deodata-n jurul meu natura/Se făcu un cerc de-a dura*)

Concluzie

Poezia este o romanță cantabilă care surprinde iubirea ca un fenomen intens și transformator, specific viziunii moderniste a lui Nichita Stănescu.

7.Ion Pillat

Aci sosi pe vremuri

- poezie tradiționalistă -

Introducere

Ion Pillat este un reprezentant al tradiționalismului interbelic, iar poezia „Aci sosi pe vremuri” evocă nostalgia și legătura profundă cu trecutul și spațiul rural.

Încadrarea în tradiționalism

- Evocarea satului și a valorilor perene.
- Stilul echilibrat, armonios, cu imagini sugestive ale naturii.
- idilizarea trecutului, a cadrului rural,
- tema timpului trecător -fugit irreparabile tempus.

Tema

Poezia este o meditație nostalgică pe tema trecerii ireversibile a timpului, asociată cu repetabilitatea destinului uman/ ciclicitatea vieții.

Titlul fixează cadrul spațio-temporal al iubirii ce va fi evocată (timp și spațiu mitic, nedefinit), prin indicii de spațiu (adverbul de loc, cu formă regională: „acf), de timp (locuțiune adverbială de timp: „pe vremuri) și forma verbală, de perfect simplu: „sos?”. „Aci este elementul semantic definitor în raport cu eul liric văzut din perspectiva timpului: „ieri - „acum".

Structura

Poezia este alcătuită din distihuri și un vers final, liber, având rolul de leitmotiv al poeziei. Distihurile sunt organizate în mai multe secvențe poetice: incipitul, evocarea iubirii de „ieri a bunicilor, meditația asupra efemerității condiției umane, iubirea de „acum", epilogul poemului. Cele două planuri ale poeziei, trecutul (distihurile III-IX) și prezentul (distihurile XII-XIX), sunt redată succesiv, ceea ce accentuează ideea de ciclicitate a vieții și a iubirii

Comentarea a două imagini relevante

- „Aci sosi pe vremuri strămoșii mei, departe...” – simbolizează continuitatea generațiilor și legătura cu trecutul.
- „Și-n pragul casei vechi mă-ntâmpină tăcerea” – sugerează trecerea timpului și singurătatea existențială.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj

- **Alternanța planului temporal** (trecut-prezent), ce reflectă nostalgia poetului.
- **Imagistica rustică**, evocând atmosfera satului idilic.

Concluzie

„Aci sosi pe vremuri” este o poezie a dorului și a întoarcerii simbolice la rădăcini, specifică tradiționalismului interbelic.